

jaargang 7, nummer 26
september 1997

PHASMA

KWARTAALBLAD VOOR PHASMIDENLIEFHEBBERS ISSN: 1381-3420

REDACTIE-ADRES PHASMA: STADHOUDERSLAAN 32, 1213 AH HILVERSUM

PHASMA

kwartaalblad voor phasmidenliefhebbers

Jaargang 7, nummer 26, juli 1997

ISSN 1381-3420

INHOUD

Eieren van wandelende takken	Jaques Potvin	1
Regenwoud, nat?	Wim Potvin	10
Census rapport 1996 P.S.G.		14
PSG 174 <i>Lopaphus caesius</i>	Johan van Gorkom	18
Terugblik 19de Phasma-meeting		20
Hoe goed kunnen takken zien?	Johan Ezeman	21
Uitnodiging Nederlands-Belgische Phasma-meeting		22
Varia		24
Advertenties 'Vraag & Aanbod'		omslag
Rebus	Jaques Potvin	omslag

Vaste medewerkers:

Johan van Gorkom, Kim D'Hulster (vertegenwoordiger voor België) en Anton van Woerkom.

De inhoud van de geplaatste artikelen is voor de verantwoording van de auteurs. De artikelen in Phasma zijn vrij voor overname, mits de volledige bron wordt vermeld.

Tips voor auteurs: Wij verzoeken u uw artikelen voor Phasma zo mogelijk als tekstfile op diskette plus als afdruk op papier aan de redactie toe te sturen. De documenten bij voorkeur opmaken in WordPerfect, MS Word of in ASCII, op een MS-Dos diskette DD of HD. Vermeld op de diskette uw naam en adres, dan wordt deze geretourneerd of op de volgende meeting teruggegeven. Bent u niet in het bezit van een computer, stuurt u dan uw copy getypt in s.v.p.

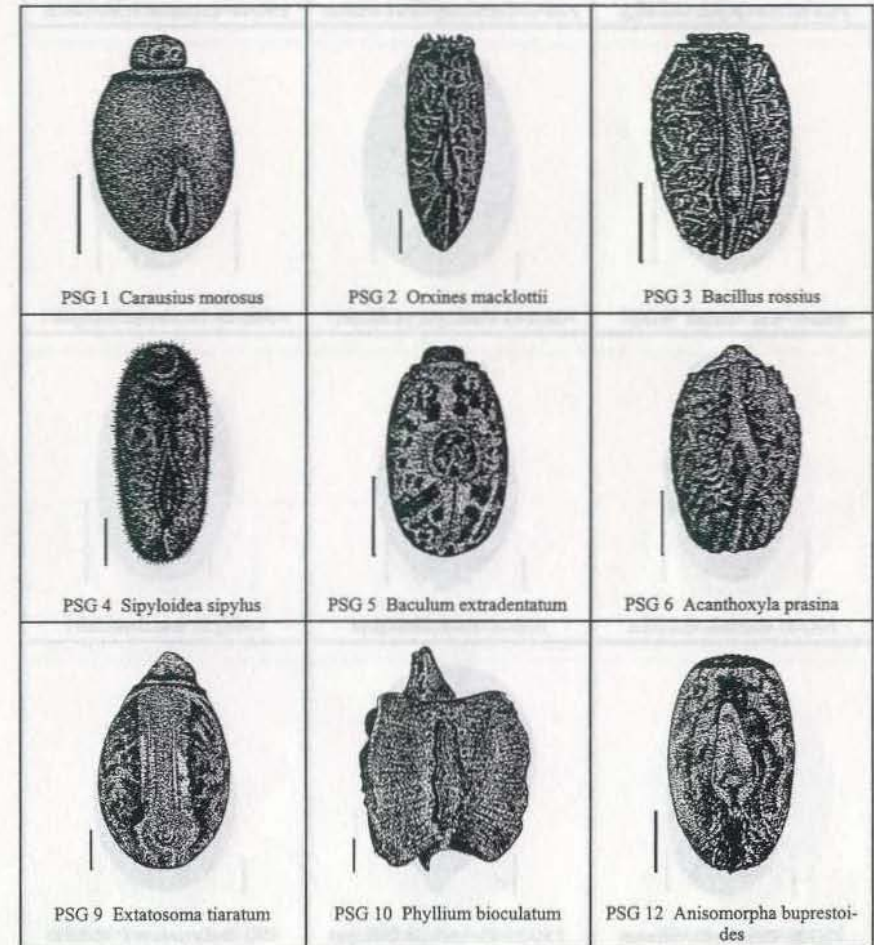
Copy voor het volgende nummer: inzenden vóór 15 nov. 1997.

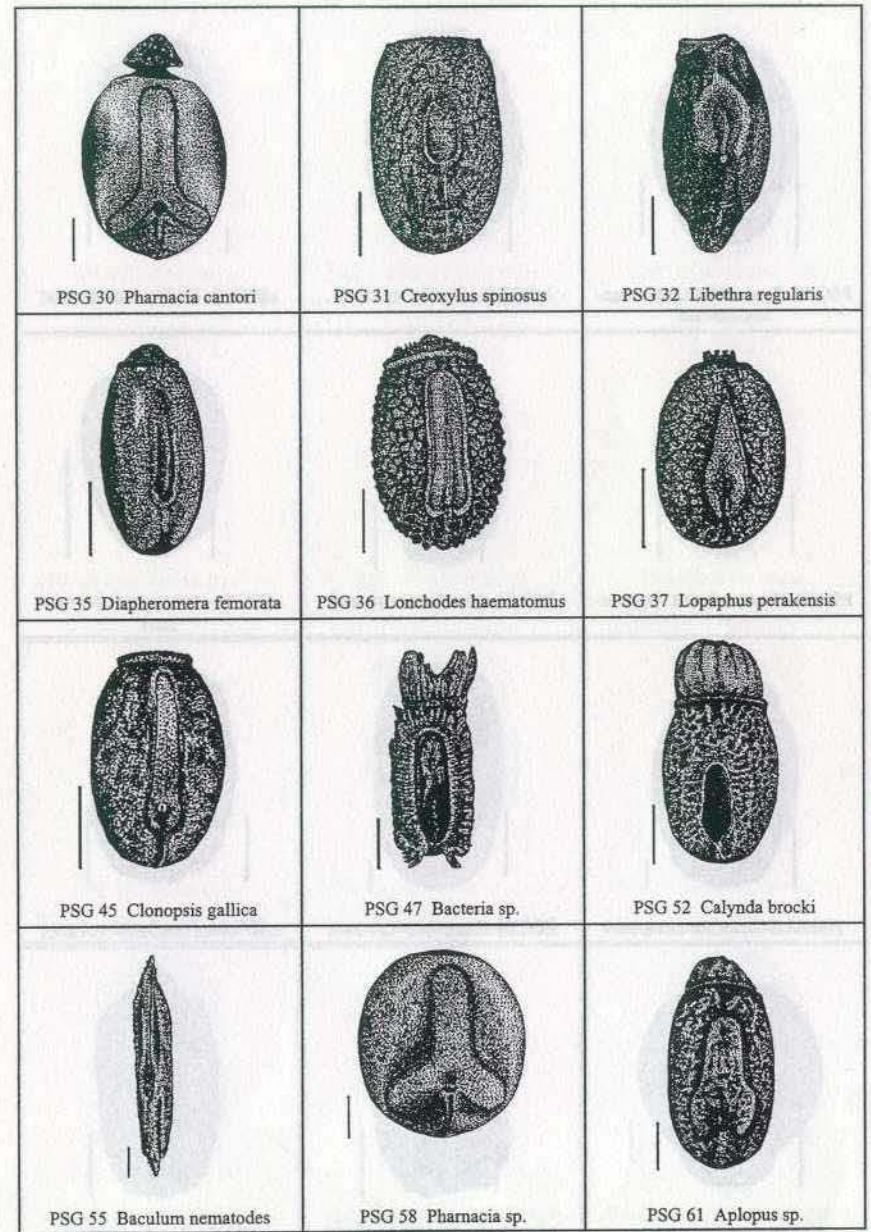
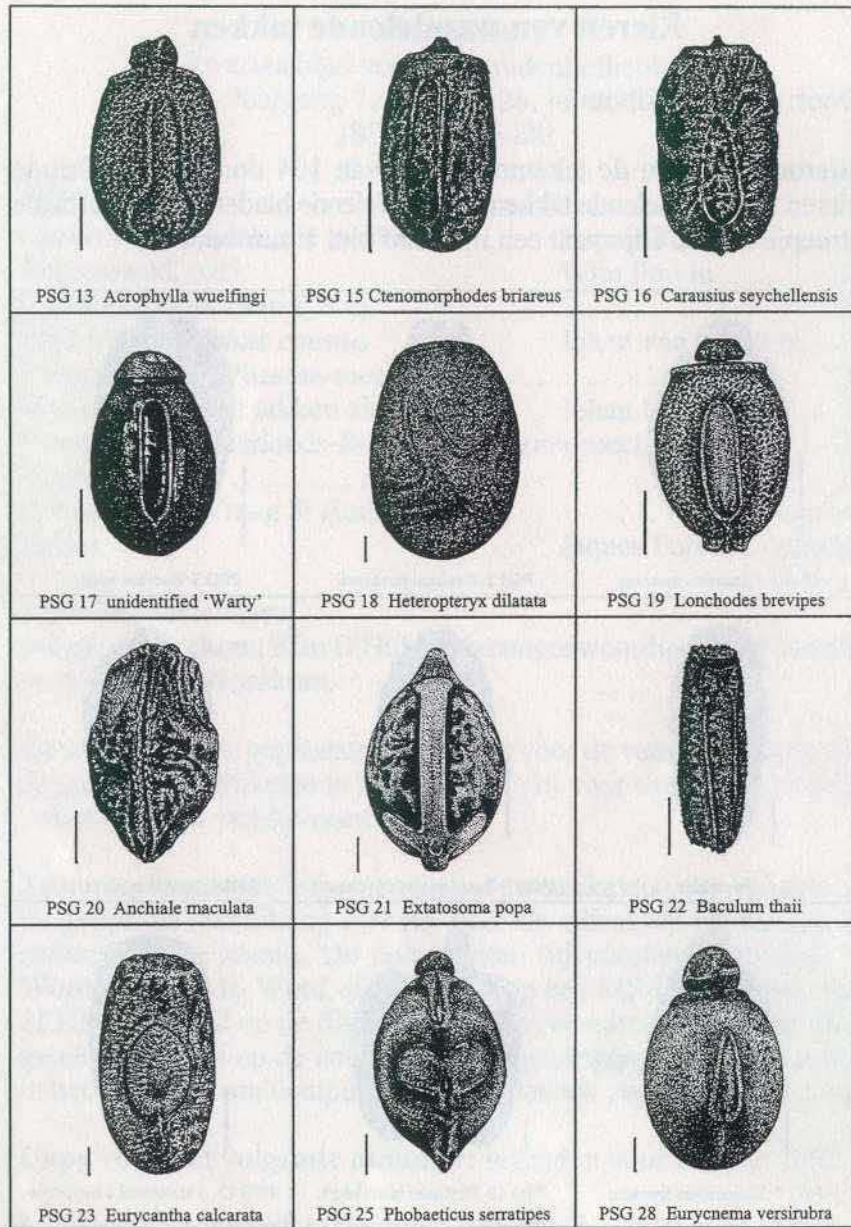
Opmaak en realisatie: Drukwerk Bemiddelingsbureau en Uitgeverij ATALANTA, Atalantaberm 23, 3994 WB Houten, tel. 030-6379758, E-mail: atalanta@worldaccess.nl

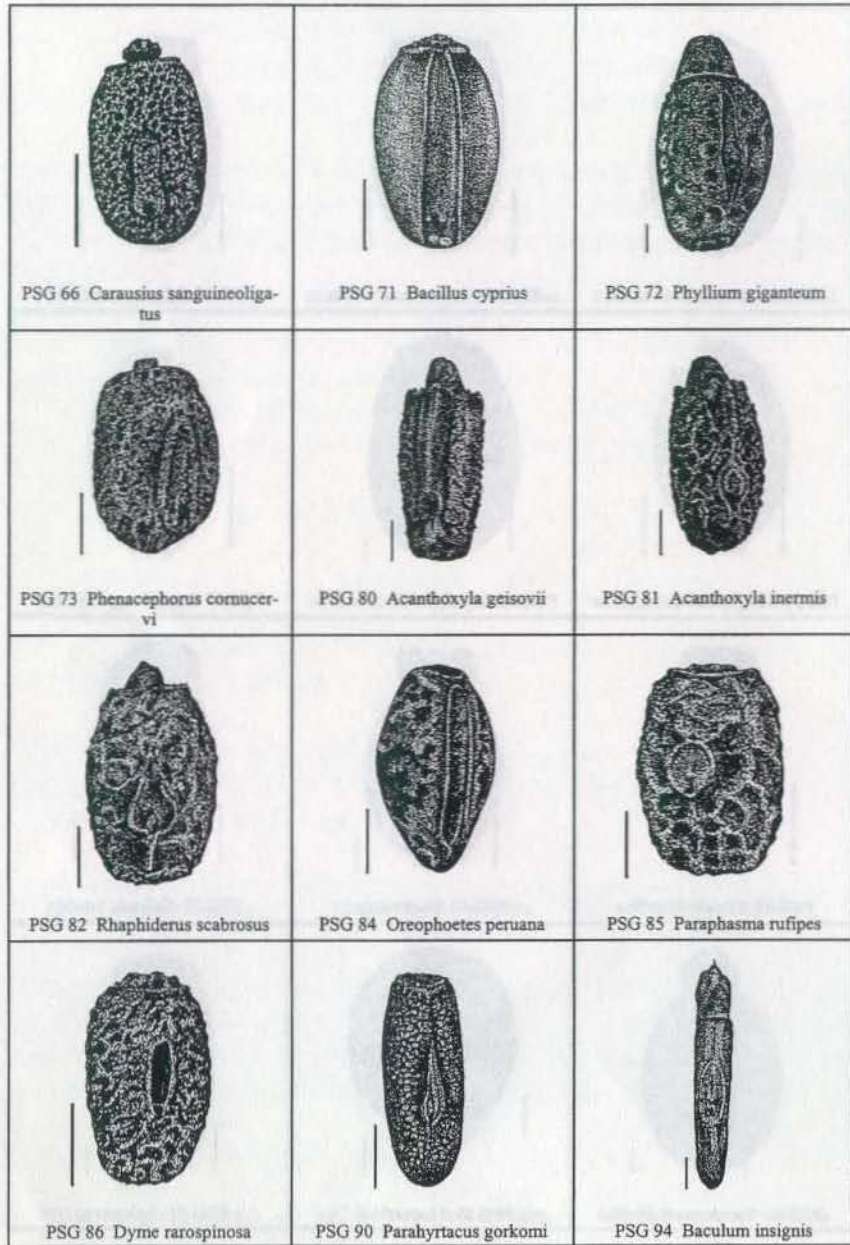
Eieren van wandelende takken

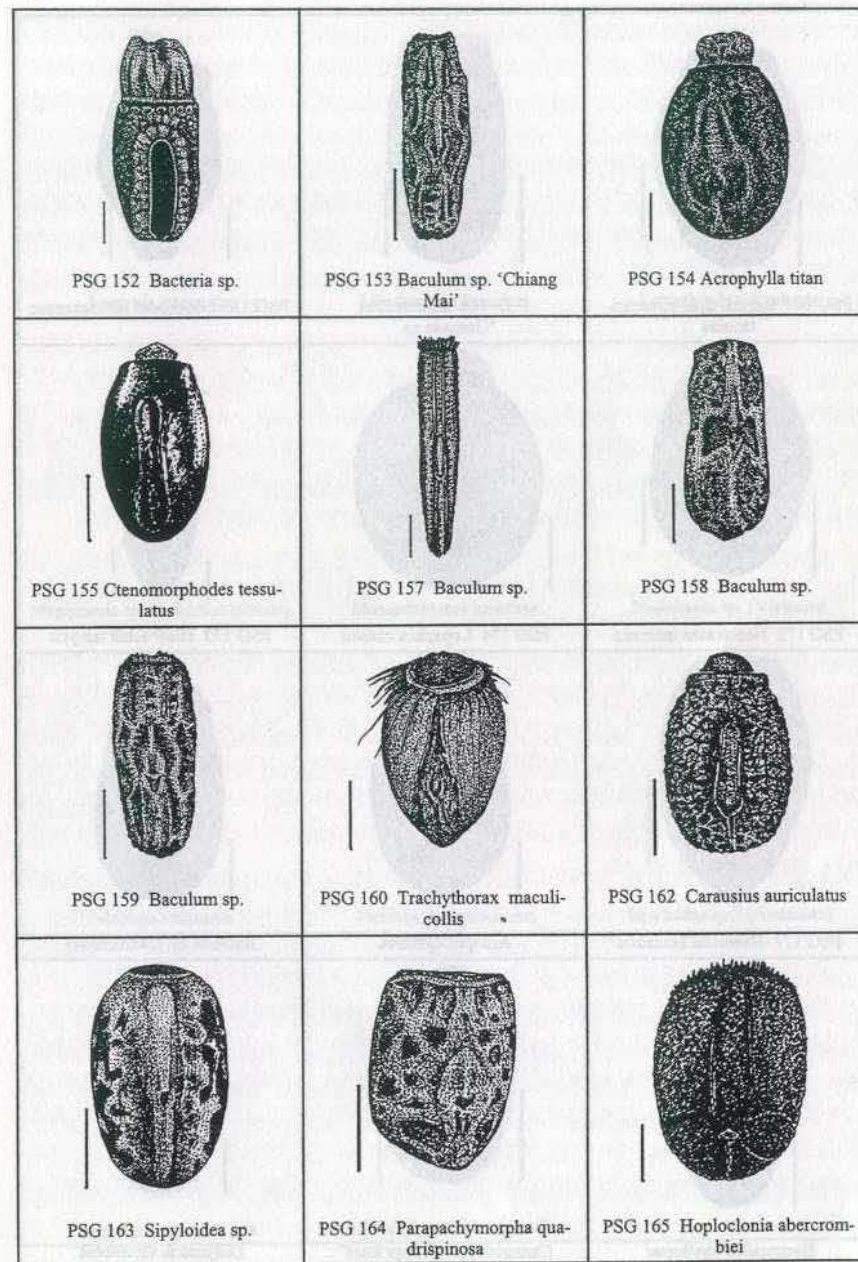
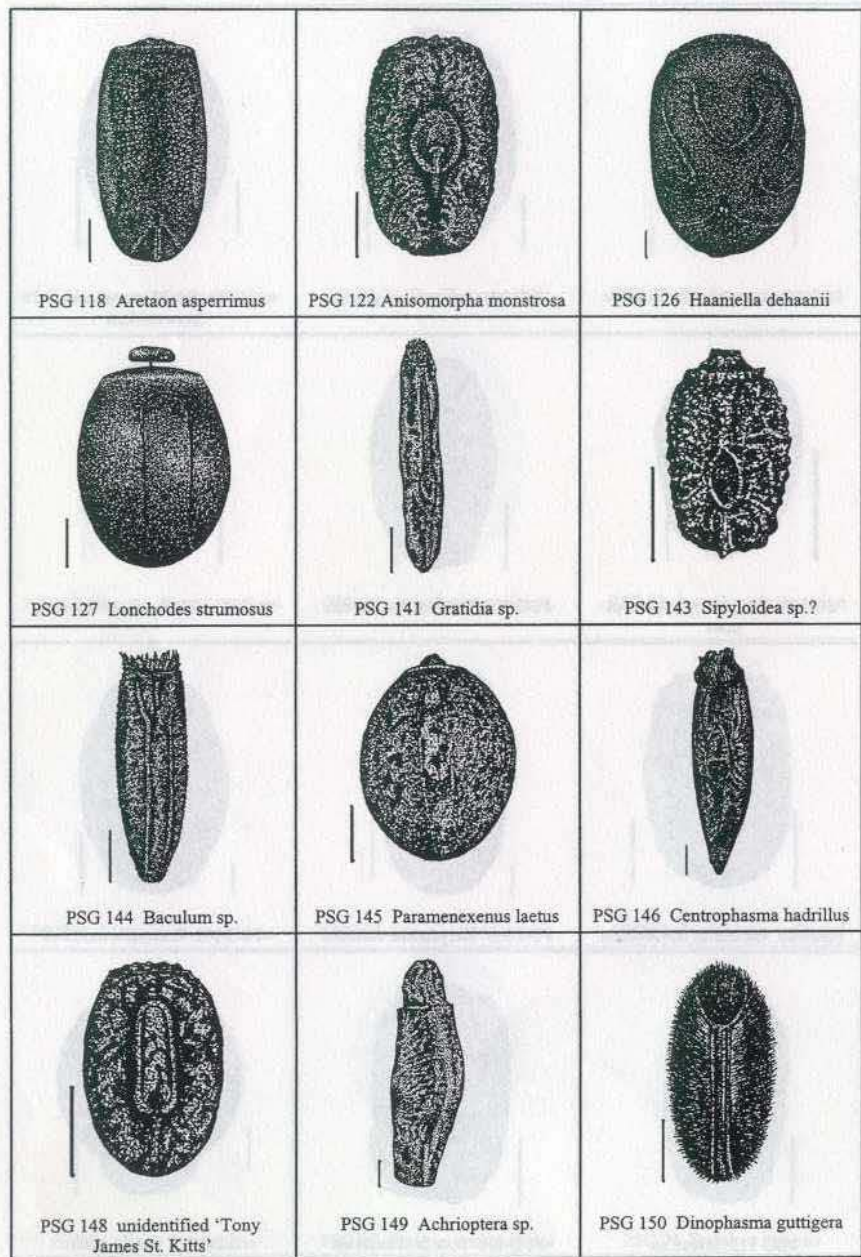
Door: Jacques Potvin

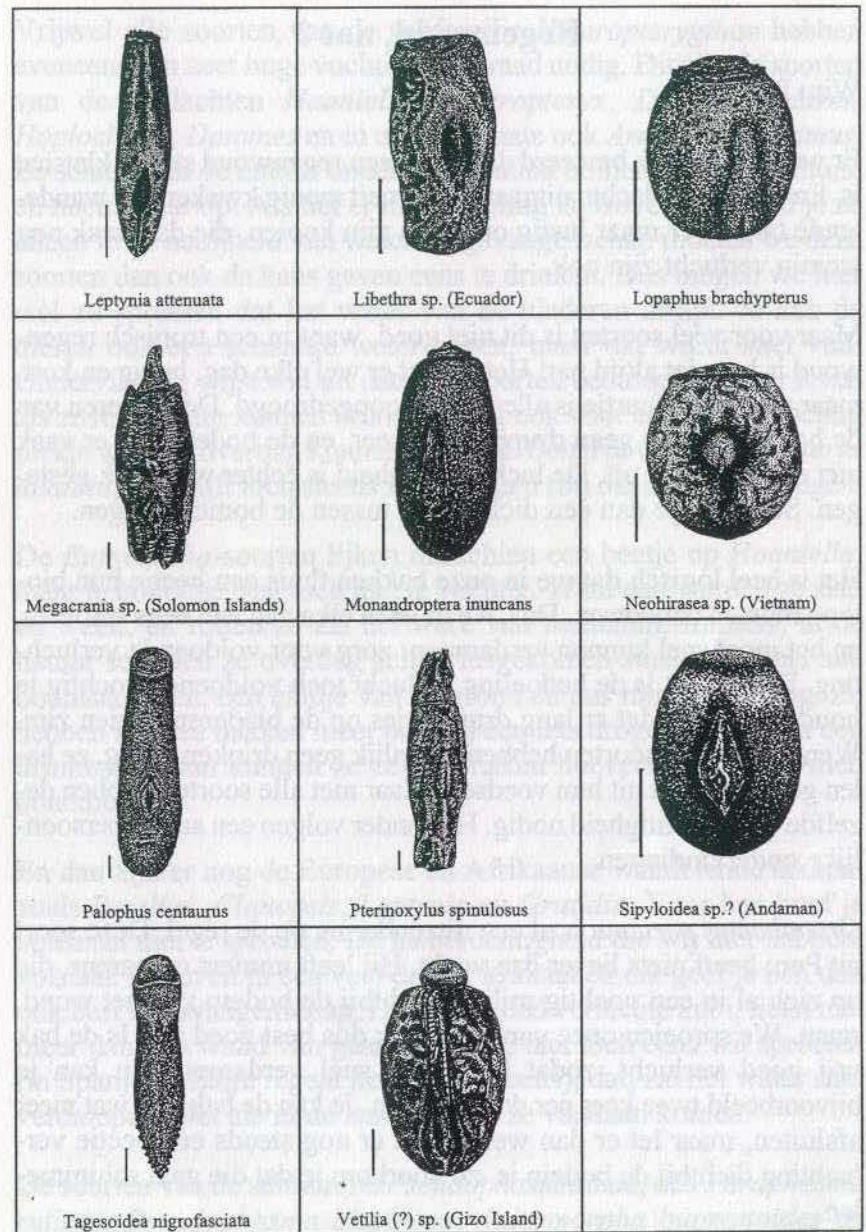
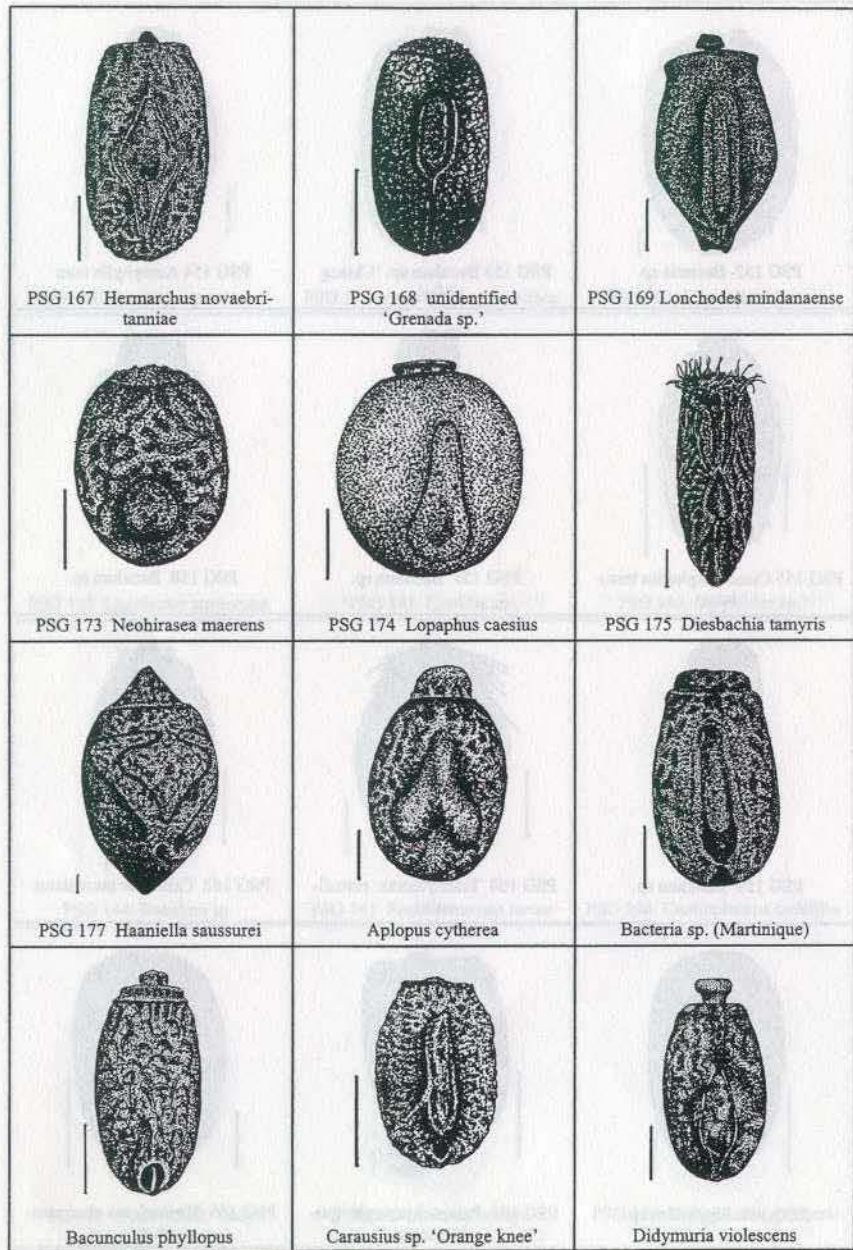
Hieronder treft u de tekeningen aan van 104 door mij getekende eieren van wandelende takken en wandelende bladeren. Het verticale streepje bij elk eitje stelt een maatstaf van 1 mm voor.

Regenwoud, nat ?

Wim Potvin

Er wordt wel vaak beweerd dat het in een regenwoud steeds kletsnat is. En van die gedachte uitgaande, sproeit menig kweker van wandelende takken er maar lustig op los in zijn kooien, die dan vaak nog weinig verlucht zijn ook.

Maar voor veel soorten is dit niet goed, want in een tropisch regenwoud is het niet altijd nat! Het regent er wel elke dag, hevig en kort, maar na een halfuurtje is alles al weer opgedroogd. De bladeren van de bomen dragen geen druppeltjes meer, en de bodem ziet er vaak niet eens echt nat uit. De luchtvochtigheid is echter wél sterk gestegen. Soms zie je dan een dichte mist tussen de bomen hangen.

Het is heel logisch dat we in onze bakken thuis een beetje hun biotoop moeten nabootsen. Dus, we moeten elke dag wel eens sproeien, en het moet snel kunnen verdampen: zorg voor voldoende verluchting. Echter, het is de bedoeling de lucht toch voldoende vochtig te houden, zonder dat er lang druppeltjes op de bladeren te zien zijn. Want de meeste soorten hebben eigenlijk geen drinken nodig, ze halen genoeg vocht uit hun voedsel. Maar niet alle soorten hebben dezelfde luchtvochtigheid nodig. Hieronder volgen een aantal persoonlijke ondervindingen.

Oreophoetes peruana is al een uitzondering op de regel. Deze soort uit Peru heeft niets liever dan vocht. Hij leeft immers op varens, die op zich al in een vochtig milieu, dichtbij de bodem van het woud, staan. We sproeien onze vareneter-bak dus best goed nat. Is de bak vrij goed verlucht, zodat het water snel verdampt, dan kan je bijvoorbeeld twee keer per dag sproeien. Je kan de bak ook wat meer afsluiten, maar let er dan wel op dat er nog steeds een beetje verluchting dichtbij de bodem is, zo voorkom je dat die gaat schimmelen.

Vrijwel alle soorten van de subfamilie *Heteropteryginae* hebben eveneens een zeer hoge vochtigheidsgraad nodig. Dit zijn de soorten van de geslachten *Haaniella*, *Heteropteryx*, *Dares*, *Epidares*, *Hoploclonia*, *Datames* en in mindere mate ook *Aretaon asperrimus*. Ze schuilen in de natuur onder omgevallen bomen, stukken schors, en noem maar op. Als het er maar vochtig is. Bovendien vind je ze alleen in de nabijheid van water. In gevangenschap moeten we deze soorten dan ook de kans geven eens te drinken. Dus mogen we hier wél zo sproeien dat het water van de bladeren druipt. Je kan de dieren ook een schaalje water geven, maar dat wordt snel vuil. Ondervinding wijst wel uit dat deze soorten beduidend langer leven als ze regelmatig kunnen drinken. Zorg ook voor een lekker vochtig plekje waar ze overdag kunnen schuilen. Behalve voor *Heteropteryx dilatata*, die blijft toch steeds in de bomen (bij ons : takken) hangen.

De *Eurycantha*-soorten lijken misschien een beetje op *Haaniella*, maar je houdt ze best toch niet te vochtig. Want dan worden ze slap en week, en rotten ze als het ware van binnenuit. Immers, in de natuur schuilen ze overdag achter losgekomen stukken schors aan boomstammen, een eindje van de grond en dus minder vochtig. Ze hebben in onze bakken meer baat bij een iets droger klimaat en een drinkbakje, dan kunnen ze zelf uitmaken hoeveel water ze willen opnemen.

En dan zijn er nog de Europese en Afrikaanse wandelende takken, zoals *Bacillus*, *Clonopsis*, *Leptynia* en *Gratidia*. Voor hen hoeft je helemaal niet te sproeien. De luchtvochtigheid die wij hier hebben, volstaat. Ze leven in een veel droger klimaat en dat geef je hen dan ook best in gevangenschap. Dus: een goed verluchte kooi, liefst met meer dan één wand van gaas. Als je ze dan toch eens wil sproeien (in Spanje en Zaïre regent het ook wel eens), dan zal het water snel verdampen. Net als in de landen waar ze vandaan komen.

De soorten van de subfamilie *Pseudophasmatinae*, dus *Paraphasma rufipes*, *Pseudophasma bispinosa*, *Anisomorpha buprestoides* en

Anisomorpha monstrosa, moet je 'een beetje' sproeien. Dit betekent dat je hen een kooi geeft die redelijk verlucht is, en elke avond eens lichtjes sproeit. Het is de bedoeling dat de druppeltjes na een kwartiertje al verdampt zijn. Blijft de kooi echt te lang nat, dan worden de dieren helemaal slap en sterven ze. Soms kunnen ze dan een dag nadat ze gestorven zijn al zo rot zijn dat wanneer je hen wil oprapen bij het borststuk, de kop en het achterlijf gewoon blijven liggen. Ook veel soorten van de subfamilie *Necrosciinae* houd je best niet te vochtig, al kunnen ze er toch iets beter tegen. Dit zijn onder andere *Sipyloidea sipylus*, *Sipyloidea sp.* (Thailand), *Sipyloidea sp.* (Australië), *Sipyloidea sp.* (Bali), *Sipyloidea (?) sp.* (Andaman Islands), *Lopaphus perakensis*, *Phaenopharos herwardeni*, ... Maar er zijn ook uitzonderingen : *Lopaphus caesius* en *Centrophasma hadrillus* hebben een hogere luchtvochtigheid nodig, vooral wanneer ze nog niet volwassen zijn.

Vaak wordt beweerd dat je wandelende bladeren veel moet sproeien, zodat ze regelmatig kunnen drinken. Mijn ervaringen spreken dit echter tegen. Ik besproei nooit de bladeren, maar op de bodem van de kooi liggen een paar lagen keuken- of toiletpapier. En dat papier sproei ik elke avond eens vochtig. 's Nachts verdampt dat water, en zorgt het voor een goede luchtvochtigheid. De kooi is aan twee zijden verlucht, dit is vooral belangrijk voor verse lucht, niet zozeer opdat het water snel zou verdampen. Immers, doordat het in het papier gedrongen is, verdampt het maar heel geleidelijk. Mijn wandelende bladeren krijgen vrijwel nooit te drinken, behalve als het eens heel heet weer is. Zo heb ik al een paar generaties *Phyllium bioculatum* gekweekt. Sinds eind verleden jaar heb ik nu ook *Phyllium giganteum*, en tot hiertoe gaat ook dat prima. Hygiëne is wel heel belangrijk, het papier moet elke twee weken vervangen worden.

Dan is er nog de idee dat je veel moet sproeien als er een wandelende tak moet vervellen. Maar ik ondervind dat dit niet altijd juist is. Vooral voor de laatste vervelling. Van *Trachythorax maculicollis*,

Ctenomorphodes briareus en *Ctenomorphodes tessulatus* heb ik subadult vrouwtjes gehad die slecht vervelden als ik ze die avond gesproeid had. Ze waren dan heel slap en stierven snel. Maar als ik eens een avond niet sproeide, en die nacht werd er eentje volwassen, dan was ze mooi verveld en bleef ze leven. Ook ondervind ik dat *Heteropteryx* en *Haaniella*'s liever vervellen als het iets droger is. Bovendien, ze leven zo al in heel vochtige omstandigheden. Dus als ik eens een avond niet sproei, is het in hun bakken best nog vrij vochtig. Misschien wachten ze de juiste luchtvochtigheid af om te vervellen, en voelen ze aan dat hun nieuwe huid snel genoeg hard moet kunnen worden.

Hoeveel je sproeit, hangt ook af van het seizoen. In de zomer sproei je beter wat meer, om af te koelen. En dan mogen de dieren ook eens drinken. Maar in de lente mag je niet teveel sproeien omdat de verse bladeren veel meer vocht bevatten. De wandelende takken eten dan sappiger blaadjes en nemen zo meer water op, bovendien geven die blaadjes zelf ook vocht af in de lucht. In de winter mag je de dieren ook iets meer gelegenheid geven om te drinken, want dan zijn de oude bladeren heel droog en hard.

Je kan kiezen om met regenwater of kraantjeswater te sproeien. Kraantjeswater bevat meer kalk en zo krijg je sneller kalkaanslag op het glas van je bakken. Regenwater is natuurlijker en zorgt minder snel voor kalkaanslag. Vroeger sproeide ik enkel met kraantjeswater, maar verleden jaar ben ik op regenwater overgeschakeld. Hoewel ik geen verschil merk aan de wandelende takken, denk ik toch dat regenwater beter is, al was het maar omdat het natuurlijker is. Je kan ook afwisselen.

Wat steeds voorop staat, is de hygiëne. Water is een ideale omgeving voor schimmels en ziektekiemen, dus maak de bak op tijd schoon. Het helpt ook veel als je telkens je het eten ververst, de restjes op de bodem wegneemt zodat ze niet kunnen rotten. Maak er een goede gewoonte van.

Census rapport 1996 van de door de PSG-leden gehouden soorten

De Phasmid Study Group uit Engeland heeft in juni van dit jaar het z.g. 'Census rapport' gepubliceerd met de gegevens over 1996. Aan het verzoek om het aantal gehouden en gekweekte soorten op te geven werd door 99 leden voldaan. Het aantal verzonden formulieren was echter 449, zodat het moeilijk is aan dit rapport eventuele conclusies te verbinden.

De Engelsen hanteren op hun lijst de volgende begrippen:
 'non established' = startcultuur of nog niet goed lopende kweek;
 'established' = goed lopende kweek;
 'surplus' = nakweekdieren beschikbaar voor andere leden;
 'wanted' = gevraagde soort.

De soort die het meest voorkomt is *Aretaon asperrimus* (PSG 118), gehouden door 49 leden. Dan volgt *Extatosoma tiaratum* (PSG 9), gehouden door 47 leden, dan *Carausius morosus* (PSG 1), gehouden door 44 leden en *Heteropteryx dilatata* (PSG 18), gehouden door 40 leden.

Het rapport van 1995 gaf een ander resultaat: de meest gehouden soort was toen *Extatosoma tiaratum*, gehouden door 54 leden, gevolgd door *Aretaon asperrimus* en *Carausius morosus*, elk gehouden door 44 leden en *Sipyloidea sipyulus* (PSG 4), gehouden door 33 leden.

Oordeelt u zelf:

PSG No.	non established	established	surplus	wanted	PSG No.	non established	established	surplus	wanted
1	4	40	17	1	104	7	12	6	3
2	3	10		10	105	5	7	1	1
3	1	5	1	2	107	2	2	1	1

PSG No.	non established	established	surplus	wanted	PSG No.	non established	established	surplus	wanted
4	2	25	11	5	108	2	3		2
5	5	14	8	1	109		2	1	1
6	1			4	110	3	3		6
7				2	111	4	11	1	3
9	19	28	9	8	112	6	8		3
10	12	7		3	113	1	3	1	
12	2		1	6	115				2
13	4	4	2	5	116		3		1
14				3	117	1	1		11
15	3			2	118	11	38	17	3
16		2	1	4	119	2	2	1	1
17	3		2	1	120				3
18	21	19	4	11	121	1			
19	3	3	2		122	2	6	3	1
20				1	123				1
21				1	125	8	8	1	7
22	3	15	4		126	7	13	1	6
23	9	23	9	5	127	4	1		6
25	3	8	2	3	128	1	2		3
26	6	4		7	129	1			
28		1		3	130				1
29		1		3	133				9
30	5	1			137				1
31				6	138		3	1	1

PSG No.	non established	established	surplus	wanted	PSG No.	non established	established	surplus	wanted
32	8	7	1	1	141		2	1	
33				1	142				1
34				1	143		1		4
35	2	1		6	144	2	15	9	
37	1	5	2	1	145	4	7	2	1
38	3	5	2	5	146	1			5
44	9	9	4	1	147				2
45	1	5	2	2	148		2	2	1
47	1	1			149	1	1		5
48	2	4	2	3	150	1	1		4
51	1				152	2	2	2	1
52	1	6			153	2	1	1	
55	3	3	1	1	154	4	1		7
59		1		1	155	5			2
60		1		2	156				2
61	2	6	4	1	157	4	6	3	
66				3	158		3	2	
67	3	6	2	3	159	1	2	1	
69		9	3	5	160	3	2	1	3
70	4	1		4	161				1
71				1	162	10	10	2	
72	3	2		8	163	2	16	5	2
73	4	7	2	4	164	1	4		1
76				3	165	2	2		5

PSG No.	non established	established	surplus	wanted	PSG No.	non established	established	surplus	wanted
80				3	166				2
81				2	167	3			4
82	3	3		9	168	1			1
83				1	169	1	3		1
84	6	11	4	4	170				2
85	2	5		3	171	5	1		2
86				2	172		1		2
89		1		3	173	6	13	5	1
90	1	6	2	2	174	2	10	2	1
91				1	175	1			4
92				1	176				1
94				7	177	6	3		6
95				1	178				1
96				3	179		1		3
97				1	180	1	1		2
98				1	181		11	5	1
99	5	21	6	5	182	1	1		
100	3	4	2	2	183	2			
101	12	18	12	1	184	1			
102				1	185	1	1		
103	3	4	1	4					

PSG 174 *Lopaphus caesius* (Redtenbacher)

Enige verzamelde gegevens door Johan van Gorkom

Onderfamilie: Necrosciinae.

Herkomst: Vietnam.

Historie: Peter Heusi (Zwitserland) heeft de soort in cultuur gebracht sinds 1995 (zie Phasma 22 blz. 20 (juni 1996)).

Lengtematen	vrouwtje	mannetje
Lengte totaal	12,0 cm	9,5 cm
Kop	0,5 cm	0,5 cm
Antenne	9,5 cm	10,0 cm
Borststuk	3,3 cm	2,7 cm
Achterlijf	8,2 cm	6,3 cm
Achterlijfaanhangsel	0,5 cm	---
Voorpoot	6,7 cm	8,3 cm
Middenpoot	5,0 cm	6,0 cm
Achterpoot	6,7 cm	8,3 cm
Vleugel	4,0 cm	3,0 cm

Kleur: Geelgroen met kleine doorns op het borststuk. De voorvleugels zijn lichtbruin net een verticale smalle donkerbruine vlek. De achtervleugels zijn doorzichtig, terwijl de harde rand aan de voorzijde lichtbruin is. De poten van het vrouwtje zijn lichtgroen.

De man heeft een blauw borststuk en een lichtbruin achterlijf en poten. De knieën zijn zwart. De vleugels zijn net als bij het vrouwtje doorzichtig met een lichtbruine dekrand. Door de in verhouding kleine vleugels zijn beide geslachten niet in staat om te vliegen.

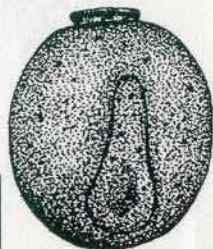
Lopaphus caesius mannetje (boven) en vrouwtje (onder).

Verdediging: Opvallend is de geurverspreiding. Als laatste blijft het wegvluchten over. De vrouwtjes zijn hierin vrij traag, maar de mannetjes kunnen een paniekerig gedrag vertonen. Struikelend, vallend, zonder enige controle rent hij weg om na geruime tijd weer tot rust te komen.

Voedsel: Braam en laurierkers (*Prunus lauro-cerasus*). Deze laatste heester is veel aangeplant en blijft in de winter groen.

Eieren: Kleur grijs, vorm rondachtig en 3 mm lang. Het operculum is rond en heeft een bruine kleur. Het capitulum is glad en steekt niet uit. De micropylarplaat is langwerpig ovaal, de micropyle ligt onder het midden.

Kweek: Ervaren is dat de kweek geen problemen heeft opgeleverd.

(Het maatstreepje is 1 mm)

Terugblik op de 19de Phasma-meeting

Deze vond plaats in België op de 12de mei van dit jaar. De bijeenkomst werd georganiseerd door Kim D'Hulster in de plaats Sint Nicolaas. In het 'Praatcafé' met de wijsgerige titel 'de filosoof' werden de deuren om 11 uur geopend. Niets stond een gezellige babbel in de weg, daar het zaaltje een directe verbinding had met de bar. Het programma begon met een dialezing van Kim. Bekende en onbekende Phasmiden gleden aan onze ogen voorbij, begeleid door een passend commentaar.

In de pauze werden de problemen behandeld die in de rondvraag aan de orde kwamen. Het waren mijns inziens leerzame uurtjes, ontspannend, maar als je oplette kon je er heel wat van opsteken. Nadien vond het uitdelen en ruilen van Phasmiden plaats. Onder leiding van Kim werden een verrassend groot aantal takken onder de aanwezigen verdeeld.

De bijeenkomst vond plaats in een prettige sfeer en alleen daarom al is het woord 'succesvol' zeker op zijn plaats. Phasma dankt de aanwezigen en complimenteert Kim voor de genomen moeite om alles goed te laten verlopen.

Hoe goed kunnen wandelende takken zien?

Door: Johan Ezeman

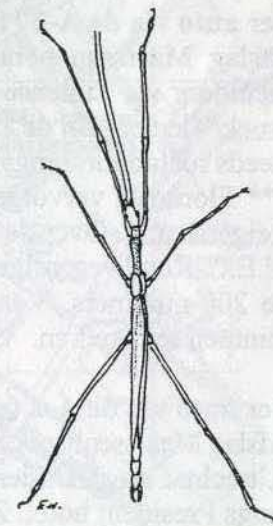
Toen ik op een vroege voorjaarsdag mijn balkondeuren open deed vloog er een wandelende tak naar buiten. Het was een Rozevleugeltak, PSG 4, *Sipyloidea sipyilus*. Ik vond het niet zo erg omdat ik er toch veel te veel van had. De tak vloog een rondje en kwam netjes terug in de kamer. Ik liet er nog een paar los en er vloog er een rechtstreeks naar de bomen die een eindje verderop stonden. De ander vloog rustig rond in het voorjaarszonnetje.

Plotseling kwam er een kraai aangevlogen, die het op de Sip voorzien had en ik dacht 'Sip, je bent er geweest'. Maar ongeveer 40 cm voor de vogel maakte de Sip een duikvlucht en vloog verder terwijl de kraai op het gras ging zitten en niet begrijpend om zich heen keek.

Nu ik dit zag gebeuren dacht ik 'zouden takken zo goed kunnen zien?'

Reactie Johan van Gorkom:

De waarneming van Johan Ezeman vraagt eigenlijk om een antwoord. Ik geloof niet dat ze stekeblind zijn, maar misschien reageren ze op licht en donker. Het oog van de wandelende tak is wel wetenschappelijk onderzocht en ergens moet ik de beschrijving met bijbehorende tekening hebben liggen. In hoeverre het gezichtsvermogen te meten is werd niet vastgesteld. Belangrijk zijn de antennes die de functie van de ogen hebben overgenomen. Het aanvoelen van de luchtstroom zal tot gevolg hebben dat het instinct 'duiken' in werking treedt. De Sip heeft door selectie deze eigenschap verworven om beter te kunnen overleven.

20ste Pasma-meting in Maarssenbroek

Centraal gelegen tussen Groningen en Antwerpen ligt Maarssenbroek. In het Milieu Educatief Centrum aldaar vindt de 20ste meeting plaats. Iedereen is welkom op **zondag 21 september** van 12.30 uur tot circa 17.00 uur. Het uitdeelmateriaal gaarne afgeven bij aankomst. De uitdeling hiervan vindt aan het eind van de middag plaats. Tevoren afgesproken ruil- of toegezegd materiaal s.v.p. duidelijk vermelden. Verkoop wordt in geen enkele vorm toegestaan. In de weken volgend op de meeting vindt op de scholen in Maarssenbroek een 'Insectenproject' plaats. Aarzel s.v.p. niet om al uw overvloedige takken mee te brengen, want de organisatoren van het project zullen alles wat aan het einde van de dag over is graag in ontvangst nemen!

Routebeschrijving naar het Milieu Educatief Centrum, Wijkpark Reigerskamp (naast kinderboerderij Otterspoor), Maarssenbroek. Het telefoonnummer van het M.E.C. is: 0346-554406.

Per auto via de A-27 (vanuit Hilversum):

Afslag Maarssen nemen, langs Tuincentrum Overvecht, steeds rechtdoor via Zuilense ring (= N-230). Neem de afslag Maarssenbroek/Vleuten. Bij de 1e verkeerslichten rechtsaf, langs tankstation steeds rechtdoor, langs President hotel

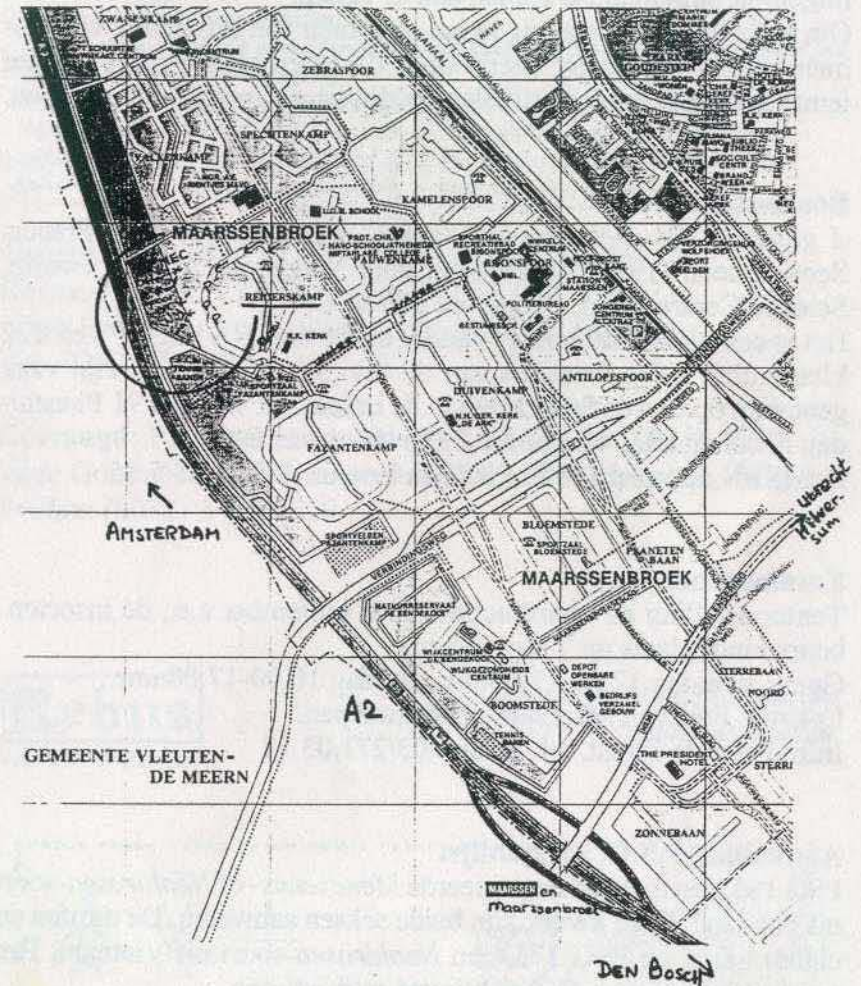
*** Floraweg vervolgen, gaat over in Vogelweg. Neem de afslag Reigerskamp. Over de drempel rechtsaf. Hier staat ook een bordje M.E.C. Rondweg volgen (zie plattegrond). Parkeren in de buurt van de 200-nummers. Van hieruit is het M.E.C. lopend in een paar minuten te bereiken.

Per auto via de A-2 (vanuit Amsterdam, Breda):

Afslag Maarssenbroek nemen (= N-230). Direkt de 1ste afslag rechts (Utrechtse slag). Onderaan bij de verkeerslichten wederom rechtsaf langs President hotel. Zie verder boven vanaf ***

Lopend vanaf station Maarssen (circa 20 minuten):

Langs politiebureau - bestuursschool - sporthal en recreatiebad de stippelroute (zie kaart) volgen langs het water. Steeds rechtdoor, aan het einde rechts tot aan de Boni winkel. Hier de rondweg links volgen. Het wijkpark is hier tussen de huizen door te bereiken.

VARIA

De toekomst van Phasma

U heeft het gemerkt: Phasma 26 is veel te laat verschenen. De belangrijkste reden is dat er niet genoeg copy was om dit nummer te vullen en het de redactieleden aan tijd ontbrak om dit d.m.v. vertalingen uit buitenlandse bladen aan te vullen.

Om toekomstige vertraging in het uitkomen van Phasma te voorkomen zoeken wij: **copy** (liefst door de leden zelf geschreven) en iemand die ingezonden artikelen op zijn/haar computer wil uittypen.

Boekennieuws

A guide to the stick and leaf insects of Singapore, door Francis Seow-Choen (1997), uitgegeven door Singapore Science Centre, Science Centre Road, Singapore 609081.

Het is een uitstekend boekje van 10 bij 15 cm, 160 pagina's en 122 kleurenfoto's. De kwaliteit van de foto's is goed en ze zijn vaak genomen op de voedselplanten in de natuur. Er worden 91 Phasmiden in behandeld, waaronder 5 *Phyllium*-soorten.

Het ISBN nummer is 981.00.8628.8 en de prijs is S\$ 5.15

Entomorama 8

Tentoonstelling en voordrachten op 6 september a.s., de insectenbeurs vindt plaats op 7 september.

Open: zaterdag 12.00-18.00 uur, zondag 10.00-17.00 uur.

Lokatie: Fort van Merksem bij Antwerpen.

Info: Peter de Batist, tel. en fax: 03/271.03.17

Aanvulling P.S.G. soortenlijst

PSG 185, een niet gedetermineerde *Menexenus*- of *Neohirasea*-soort uit Thailand. In de kweek zijn beide seksen aanwezig. De nimfen en eieren lijken op PSG 173, een *Neohirasea*-soort uit Vietnam. Het voedsel is braam, euforbia, klimop en framboos.

Vraag & Aanbod

Phasmideneieren: Na een succesvolle kweek is wellicht een aantal eieren overtuilig. 'Vraag & Aanbod' biedt de mogelijkheid deze aan te bieden of te ruilen. Hierdoor wordt het verspreidingsgebied groter en de kans dat de soort onder de leden verloren gaat kleiner.

Ook geeft 'Vraag & Aanbod' de mogelijkheid om andere soorten in bezit te krijgen door deze aan te vragen.

Enige voorwaarden zijn van belang:

- maak het uw eventuele gever gemakkelijk en stuur een envelop met postzegel of een internationale antwoordcoupon;
- sluit tevens een niet vervormbaar buisje of plat doosje in voor de retourzending;
- kleef het vast aan de onderzijde van de envelop met het oog op de afstempeling.

Nimfen: NIET versturen, maar afspreken op de Phasma Meeting of zelf ophalen.

Advertenties voor het volgende nummer: richten aan het redactieadres.

Aangeboden: PSG 17, 84, 101, 104, 118, 162, 163.

Gevraagd: PSG 73, 99 (groen), 171 en 177.

Johan Ezeman, Geraniumstraat 59, 1431 ST Aalsmeer,

Tel.: 0297-325420

Gevraagd: PSG 2, 9 (mannetjes), 13, 15, 26, 35, 44, 48, 84.

Marc Gommé, J. v.d. Wouwerstraat 105, 2660 Hoboken, België,

Tel/fax: (0032)-3-8301229.

Rebus

-door Potvin-

Oplossing rebus Phasma 25:

PSG 174 *Lopaphus caesius*

